

**Ziņojums par Zaļās grāmatas
“Ceļā uz atbilstīgām, noturīgām un drošām Eiropas pensiju sistēmām” apspriešanu**

Komisijas sniegta informācija

1. Apspriešanas un Zaļās grāmatas izraisīto debašu rezultāti

Apspriešanas laikā tika saņemtas gandrīz 1700 atbildes, tostarp vairāk nekā 350 atbildes no dalībvalstu valdībām, parlamentiem, uzņēmēju organizācijām un arodbiedrībām, pilsoniskās sabiedrības un pensiju nozares pārstāvjiem. EPSCO un ECOFIN Padome atzinīgi novērtēja Zaļo grāmatu. Atbildes no EP, EESK un RK tika saņemtas 2011. gada februārī.

Atbildes no galvenajām ieinteresētajām personām rūpīgi izstrādātu viedokļu formā par Eiropas pensiju sistēmu un plašākā nozīmē par pensiju jautājumiem vispār, sniedz bagātīgu materiālu, kas noder, izvēloties starp dažādiem politikas risinājumiem.

Turklāt Eiropas valstīs notika vairāk nekā 100 sanāksmes ar ieinteresētajām personām, kurās piedalījās komisāri Andors, Barnjē un Rēns vai viņu vadītie dienesti. Apspriešanas procesā piedalījās visas dalībvalstis. Ļoti svarīgi, ka dažādo Eiropas perspektīvu salīdzināšana ļāva padziļināt apspriešanu dalībvalstīs.

Lielākā daļa **dalībvalstu** vēlas, lai lielākas pūles būtu vērstas uz esošās Eiropas pensiju pamatpolitikas uzlabošanu un padziļināšanu, nevis uz tās paplašināšanu. Tomēr vairākums dalībvalstu pozitīvi vērtē pastiprinātu ekonomikas politiku koordināciju.

Eiropas Parlamentā ECON, IMCO un FEMM komitejas iesniedza ierosinājumus EMPL kā vadošajai komitejai, un EP pieņemtā teksta galīgajā redakcijā bija pārstāvēti dažādi viedokļi, un tas saņēma plašu atbalstu. Ziņojums atbalsta Zaļajā grāmatā Komisijas izmantoto visaptverošo pieeju un aicina izmantot koordinētu politiku savstarpēji saistīto atbilstības, ilgtspējības un drošības jautājumu risināšanā.

Ar valsts pensijām saistīti pasākumi, piemēram, nozīmīgu pensijas reformu pieņemšana Grieķijā un Francijā veidoja fonu Zaļās grāmatas apspriešanai. Arī notikumi dažās Centrāleiropas dalībvalstīs liecināja par to, cik svarīgi ir risināt sistēmiskas pensiju reformas **Stabilitātes un izaugsmes paktā**.

Galvenajā — **politikas koordinācijas** — jomā apspriešanos apsteidza valsts parādu krīze. Pastiprinātu ekonomikas politiku koordinācijas pakete un gada izaugsmes pētījumā minētie pensijas sistēmu modernizēšanas īpašie pasākumi nozīmēs būtiskas izmaiņas Eiropas pensiju sistēmā, arī no Padomes ir gaidāmi vēl citi stimuli.

Atbildes saistībā ar pensiju sistēmu un pensionēšanās vecumu

[1.-2. jaut.] Uz Zaļo grāmatu saņemtās atbildes liecina, ka **pašreizējās ES pensiju sistēmas uzlabojumi** varētu nodrošināt publisko finanšu ilgtspējību. Daži respondenti uzskata, ka ar saskaņotiem pensijas rādītāju pasākumiem ES varētu piedalīties un atbalstīt uz informāciju balstītu un skaidru diskusiju par svarīgiem ar pensijām saistītiem jautājumiem un uzdevumiem ES līmenī. Daudzi uzsver, ka šādi papildinājumi jāveido pašreizējo sistēmu ietvaros, kuras visumā tiek uzskatītas par atbilstošām. Atvērto koordinācijas metodi sociālajā jomā uzskata par pareizo instrumentu dalībvalstu atbalstam, lai uzlabotu pensiju atbilstību.

[3.-4. jaut.] Plaši tiek atbalstīta lielāka **faktiskā pensionēšanās vecuma** nepieciešamība. Lai gan daži respondenti uzskata, ka tas jānosaka valsts politikai, iesaistot sociālos partnerus, citi ierosina, ka pensionēšanās vecums būtu jāsaskaņo ar paredzamo dzīves ilgumu un tikai nedaudzi uzskata, ka jāņem vērā dažādu profesiju paredzamais dzīves (vai veselīgas dzīves) ilgums. EP iesaka galvenokārt rūpēties par to, lai darbinieki strādātu līdz pensionēšanās vecumam. Daudzi respondenti uzsver to, ka pensiju reformas vajadzētu saistīt ar aktīvu darba tirgus politiku, mūžizglītības iespējām, efektīvām sociālās nodrošināšanas un veselības aprūpes sistēmām un darba apstākļu uzlabošanu. Ir konstatēta saistība ar vairākiem stratēģijas "Eiropa 2020" elementiem, tostarp nepieciešamību pēc augstāka dalības līmeņa darba tirgū un pensiju politikas ietekmi uz nabadzības koeficientiem. EP ierosina Zaļās grāmatas visaptverošos mērķus iekļaut stratēģijā "Eiropa 2020".

[14. jaut.] Respondenti atzīst, ka ES ir ļoti liela nozīme pensijas **politiku koordinēšanā**, atvieglējot pārraudzību, saskaņošanu un savstarpēju apmācību starp dalībvalstīm. Uzskata, ka atvērtā koordinācijas metode, pensiju forums un plašākā nozīmē Stabilitātes un izaugsmes pakts un stratēģija "Eiropa 2020" ir lielā mērā pietiekamas. Tomēr svarīgi būtu padziļināt esošo sistēmu, piemēram, nodrošinot ciešāku sadarbību starp Ekonomikas politikas komiteju (EPK) un Sociālās aizsardzības komiteju (SAK). EP uzskata, ka noderīga būtu Eiropas pensiju platforma, kurā būtu iesaistīti Eiropas iestāžu pārstāvji un visas ieinteresētās personas, un tiktu ņemts vērā pašreizējais Pensiju forums, lai izvairītos no pārklāšanās.

Atbildes saistībā ar regulējumu

[5. jaut.] Lielākā respondentu daļa atbalsta **direktīvas par papildpensijas kapitāla uzkrāšanas institūciju darbību** (PKUI) pārskatīšanu, lai novērstu juridisko nenoteiktību, kas saistīta ar pārrobežu darbībām, un piedāvātu risinājumus.

[6.-7. jaut.] Visi respondenti atbalsta ierosinājumu novērst mobilitātes šķēršļus, ko radījuši pensiju noteikumi, bet mazāka vienprātība ir par praktiskām darbībām to novēršanai. Lielākā daļa respondentu, kas sniedza atbildes par **sociālās nodrošināšanas sistēmu saskaņošanu** atbilstīgi Regulai Nr. 883/2004, uzskata, ka saskaņošana darbojas labi un ka nav vajadzības šo regulu grozīt, nedz arī paplašināt tās darbības jomu.

Gandrīz visi, kas pievērsās **papildu pensijas tiesību pārnēsāmībai/pārvietojamībai**/ atbalsta ES līmeņa iniciatīvu. Koordinācijas pieeja, pamatojoties uz Regulai Nr.883 līdzīgiem principiem, šķiet nav piemērota papildu pensiju shēmām, un lielākā daļa respondentu stingri iebilst pret pārvešanas jautājuma vēlreizēju izskatīšanu.

Lielu atbalstu, tostarp no EP, izpelnījās papildpensiju tiesību iegūšanas un saglabāšanas pieeja, kas tika īstenota pēdējos gados, tomēr ir citi respondenti, kas to kategoriski noraida. Plašu atbalstu guva nodoms par pensiju tiesību izsekojamības dienestu, tomēr ar piebildi, ka vismaz sākumā tas jānodrošina valsts līmenī.

[8. jaut.] Attiecībā uz **fondēto pensiju shēmām un produktiem** darba ņēmēji, pensionāri un apdrošināšanas sabiedrības uzskata, ka ES tiesību akti ir jāpārskata, lai nodrošinātu regulējuma un uzraudzības konsekveni. Darba devēji un pensiju fondu pārstāvji mazākā mērā atbalsta turpmākas ES iniciatīvas.

[9. jaut.] Jautājumā par to, kā nodrošināt **līdzsvaru starp risku, drošību un pieejamību**, ir uzskats, ka ES vajadzētu izvairīties no saistošām regulām un labāk vajadzētu veicināt atbilstoša valsts regulējumu izveidošanu vai arī nesaistošu ES kodeksu (ieteikumu).

[10. jaut.] Jautājumam par **pensiju fondu maksātspējas režīmu** pievērsās galvenokārt darba devēju asociācijas, pensiju fondu pārstāvji un pakalpojumu sniedzēji, to dalībnieki un saņēmēji par šo jautājumu izteicās ļoti maz. Lielākā respondentu daļa atbalsta riska pārraudzības principu, uzskatot, ka saturs ir svarīgāks par formu. Pareizā pieeja ir koncentrēties uz pensiju saistību raksturu un termiņu, ņemot vērā papildu riska samazināšanas drošības mehānismus, kas ir pieejami pensiju fondiem. EP uzskata, ka i) finanšu tirgi var efektīvi darboties tikai tad, ja pastāv uzticība un paļāvība tiem, tāpēc ir vajadzīgi stingri finanšu iestāžu uzraudzības noteikumi, kas piemērojami arī PKUI, un ka ii) "Maksātspējas II" kvalitatīvie elementi ir labs sākuma punkts pastiprinātai PKUI uzraudzībai.

[11. jaut.] Respondenti piekrīt, ka vajadzīga **pensiju shēmas pārvaldošo darba devēju aizsardzība pret maksātnespēju**, bet tikai EP, un mazākums piekrīt jauniem ES tiesību aktiem šajā jomā, jo vairākums uzskata, ka vislabāk tas nodrošināms valsts līmenī. Vispirms jāveic spēkā esošo ES tiesību aktu īstenošanas un valsts pasākumu efektivitātes analīze, un tikai pēc tam var plānot izmaiņas ES tiesiskajā regulējumā.

[12. jaut.] Jautājumā par **pensijas produktu minimālās informācijas izpaušanas prasību** modernizēšanu respondenti, tostarp EP uzsver vajadzību pēc skaidras un salīdzināmas informācijas, un lielākā daļa uzskata, ka ES varētu sniegt pievienoto vērtību.

[13. jaut.] Respondenti atzīst, ka ir svarīgas **automātiskās izvēles iespējas** attiecībā uz dalību un investīciju izvēli, veidojot pensiju fondus, bet tikai daži no tiem uzskata, ka ir jāizstrādā vienota pieeja ES līmenī vai ka tas ir tehniski iespējams.

2. Turpmākie pasākumi

Paredzēts, ka 2011. gada trešajā ceturksnī iznāks **Baltā grāmata par pensijām** un ceturtajā ceturksnī — PKUI direktīvas pārskats. Ņemot vērā atsauksmes par Zaļo grāmatu un tās visaptverošo pieeju, Baltā grāmata noteiks vissvarīgākos pasākumus, kas jāizstrādā.

Gada izaugsmes pētījumā Komisija izstrādāja skaidras, dalībvalstīm paredzētas pamatnostādnes par pensiju reformu: palielināt pensionēšanās vecumu un saistīt to ar dzīves ilguma palielināšanos; samazināt pirmstermiņa pensionēšanos un palielināt stimulus gados vecāku darbinieku iesaistīšanai darba tirgū; veicināt papildu privātos ietaupījumus, lai uzlabotu pensijas, un ņemt vērā pensiju izmaksu ietekmi uz publisko finanšu noturību un atbilstību ilgtermiņā.

Divpusējos kontaktos ar dalībvalstīm par **valsts reformu programmām** Komisija veiks gada izaugsmes pētījumā (GIP) izklāstīto vēstījumu īstenošanu, ņemot vērā katras dalībvalsts situāciju un vienlaikus mēģinot ievērot līdzsvaru starp Zaļajā grāmatā uzsvērtajiem galvenajiem mērķiem — piemērotību, ilgtspējību un drošību.

Diskusijas jautājums:

Kādā veidā EPSCO var piedalīties Eiropas pensiju sistēmas padziļināšanas un papildināšanas darbā un atbalstīt stratēģijas “Eiropa 2020” pasākumu izpildi, lai palīdzētu dalībvalstīm paaugstināt faktisko pensionēšanās vecumu, tādējādi uzlabojot savas pensiju sistēmas piemērotību un ilgtspējību?